

חוק המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי, התשס"ג-2002*

1. מטרתו של חוק זה להקים מועצה לאומית למחקר ולפיתוח אזרחי, אשר תייעץ לממשלה בגיבוש מדיניות לשם ניצול המאגר המדעי והטכנולוגי האזרחי של מדינת ישראל ולפיתוחו.

מטרה

2. בחוק זה -

הגדרות

"האקדמיה" - כמשמעותה בחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961¹;

"חוק מבקר המדינה" - חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 (נוסח משולב)²;

"חוק המועצה להשכלה גבוהה" - חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958³;

"המועצה להשכלה גבוהה" - כמשמעותה בחוק המועצה להשכלה גבוהה;

"מחקר ופיתוח" - פעילות שיטתית ומקורית המיועדת להוסיף ידע מדעי או טכנולוגי חדש, או לפתח יישום חדש של ידע מדעי או טכנולוגי קיים;

"מחקר ופיתוח אזרחי" - מחקר ופיתוח שהמדינה משתתפת במימונו במישרין או בעקיפין, שאינו מחקר ופיתוח במערכת הביטחון;

"מערכת הביטחון" - משרד הביטחון ויחידות סמך שלו, צבא הגנה לישראל או מוסד אחר הפועל למטרות ביטחוניות ואשר אושר לצורך חוק זה על ידי שר הביטחון;

"השר" - אחד מהשרים המפורטים להלן:

(1) שר המדע התרבות והספורט או השר שהוא יושב ראש ועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה כפי שקבעה הממשלה;

(2) באין שרים כאמור - שר אחר שקבעה הממשלה.

3. מוקמת בזה המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי (בחוק זה - המועצה). הקמת המועצה

4. (א) נשיא המדינה ימנה את חברי המועצה על פי המלצת הממשלה; חברי המועצה יהיו אזרחי ישראל ותושביה. מינוי המועצה והרכבה

(ב) המועצה תהיה בת 15 חברים, אשר אינם נושאים בתפקיד ניהולי פעיל בתחום המחקר והפיתוח, וזה הרכבה -

(1) מדען בעל מוניטין וניסיון בניהול מערכות מחקר ופיתוח, שאינו עובד המדינה, והוא יהיה יושב ראש המועצה;

(2) חבר האקדמיה;

(3) ארבעה מדענים בעלי ניסיון ומוניטין במחקר ופיתוח ממוסד מוכר להשכלה גבוהה, כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, העוסק במחקר, ובהם חבר אחד לפחות מתחום מדעי החברה והרוח;

(4) ארבעה מומחים אנשי התעשייה עתירת הירע, בעלי ניסיון ומוניטין במחקר ובפיתוח תעשייתי או בניהול;

* התקבל בכנסת ביום ו' בכסלו התשס"ג (11 בנובמבר 2002); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 3180, מיום ח' באב התשס"ב (17 ביולי 2002), עמ' 930.

¹ ס"ח התשכ"א, עמ' 193.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(5) ארבעה מדענים בעלי ניסיון ומוניטין בתחום המדיניות וקביעת סדרי העדיפויות והצרכים של המחקר והפיתוח הדרושים לביצוע תפקידי הממשלה (בחק זה - מחקר ופיתוח ממשלתי), לרבות מדענים שהם עובדי מוסדות מחקר ממשלתיים;

(6) כלכלן בעל ניסיון ומוניטין בתחום כלכלת המחקר והפיתוח.

(ג) מדען בעל ניסיון ומוניטין במחקר ופיתוח במערכת הביטחון, שימונה לפי הוראות סעיף קטן (א), ישתתף בדיוני המועצה כמשקף, על המשקף יחולו ההוראות החלות לגבי חבר מועצה לפי חוק זה.

(ד) המלצת הממשלה כאמור בסעיף קטן (א) תינתן לאחר שהשר נועץ באלה והביא את הצעתו בפניה:

(1) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(1), בוועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה ובנשיא האקדמיה;

(2) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(2), בנשיא האקדמיה;

(3) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(3), כמועצה להשכלה גבוהה לאחר שהובאה לפניה המלצתו של נשיא האקדמיה;

(4) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(4), במדען הראשי במשרד התעשייה והמסחר ובתאחדות התעשיינים;

(5) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(5), בפורום המדענים הראשיים של משרדי הממשלה או בגוף אחר הממלא תפקיד דומה ובראשי מוסדות מחקר ממשלתיים;

(6) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ב)(6), בנגיד בנק ישראל;

(7) לענין מינוי לפי סעיף קטן (ג), בראש מינהל פיתוח אמצעי לחימה ותשתית במשרד הביטחון או בגוף אחר הממלא תפקיד דומה.

(ה) בהרכב המועצה יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים.

(ו) הודעה על מינוי המועצה, על הרכבה ועל כל שינוי בהרכבה תפורסם ברשומות.

5. אלה תפקידי המועצה:

(1) לייעץ לממשלה בנושא תכנון, ארגון והסדרה של המחקר והפיתוח האזרחי ובנושא תקציבים לפיתוח;

(2) להמליץ לממשלה על קווים למדיניות לאומית כוללת, שנתית ורב שנתית, בתחום המחקר והפיתוח האזרחי;

(3) להמליץ לממשלה בכל הנוגע לתחומי עדיפות לאומיים בנושא המחקר והפיתוח האזרחי;

(4) להמליץ לממשלה על הקמת תשתיות למחקר ולפיתוח, ועל ביצוע פרויקטים בתחום המדע והטכנולוגיה;

(5) לייעץ לממשלה, וכן לוועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה ולפורום המדענים הראשיים של משרדי הממשלה או לגופים אחרים הממלאים תפקיד דומה, בנושאים הקשורים למחקר ולפיתוח הממשלתי, לרבות בנושא הקמת מוסדות מחקר ממשלתיים והחזקתם, וכן להמליץ על אמות מידה מקצועיות למינוי המדענים הראשיים במשרדי הממשלה ולמינוי ראשי מוסדות מחקר ממשלתיים;

תפקידי המועצה

(6) לייעץ לממשלה, לפי בקשתה, בכל נושא אחר הקשור לתחום המחקר והפיתוח.

6. יושב ראש המועצה וחבר המועצה ימונו לתקופה של ארבע שנים; נשיא המדינה רשאי, בדרך האמורה בסעיף 4, להאריך את תקופת כהונתם כשנתיים נוספות; חבר מועצה שהסתיימה כהונתו לא יתמנה שוב לחבר המועצה אלא לאחר שחלפו ארבע שנים מתום כהונתו.

7. יושב ראש המועצה או חבר המועצה יחדלו לכהן לפני תום תקופת הכהונה אם נתקיים אחד מאלה:

- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) הוא חדל להיות אזרח ישראלי או תושב ישראל;
- (3) הוא נעדר משלוש ישיבות רצופות של המועצה, ולדעת יושב ראש המועצה לא היתה סיבה סבירה להיעדרו;
- (4) הוא הורשע בפסק דין סופי בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש חבר המועצה;
- (5) הוא מונה לתפקיד ניהולי פעיל בתחום המחקר והפיתוח, ולענין יושב ראש המועצה – הוא מונה לתפקיד כאמור או לעובד המדינה.

8. השר ישעה את יושב ראש המועצה או את חבר המועצה מכהונתו אם הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שמהותה, חומרתה או נסיבותיה מצדיקות את השעייתו.

9. השר רשאי להעביר את יושב ראש המועצה וחבר מועצה מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו אם נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.

10. קיום המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

11. (א) חבר המועצה יימנע מהשתתפות בדיון או מהצבעה בישיבות המועצה אם הנושא עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין במצב של ניגוד ענינים בין תפקידו כחבר המועצה לבין ענין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר המועצה לא יטפל במסגרת תפקידו במועצה בנושא כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה.

(ב) התברר לחבר המועצה כי הנושא שיידון במועצה עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד ענינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה.

12. (א) המועצה תגיש לשר ולועדה לעניני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי של הכנסת, אחת לשנה, דין וחשבון על פעולותיה ויפורטו בו גם המלצותיה.

(ב) ועדת השרים לעניני מדע וטכנולוגיה תקיים דיון וחשבון השנתי לאחר הגשתו, והממשלה תקיים בו דיון במסגרת דיוניה בתקציב המדינה השנתי, ותתייעץ עם המועצה בשאלת התקציבים למחקר ולפיתוח אזרחי.

13. (א) לשם ביצוע תפקידיה לפי חוק זה רשאית המועצה לאסוף מידע, ולשם כך לדרוש מכל גוף מבוקר, כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, שקבע השר, מידע או דיווח, בכתב או בעל פה, בענין הנוגע למחקר ופיתוח אזרחי שהוא בתחום תפקידו.

(ב) גוף מבוקר כאמור בסעיף קטן (א) ימסור למועצה את המידע על פי דרישתה, ואולם אין באמור בסעיף קטן זה כדי לחייב מסירת מידע אשר אין לגלותו על פי כל דין.

(ג) השר יקבע בתקנות הוראות בדבר אופן דרישת המידע והעברתו למועצה.

(ד) בתקנות לפי סעיף קטן (ג) רשאי השר לקבוע סייגים לענין מידע שהוא סוד מסחרי או סוד מקצועי או שהוא בעל ערך כלכלי שפרסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו, ולענין מידע הנוגע לעניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילוייו עלול לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי.

(ה) מי שממלא תפקיד מכוח חוק זה, לא יגלה ידיעה או תוכן של מסמך שהגיעו לידייו מכוח תפקידו, אלא אם כן קיימת חובה על פי דין לגלות את המידע, או שבית המשפט התיר את גילוי המידע.

(ו) המגלה ידיעה או תוכן של מסמך בניגוד לסעיף קטן (ה), דינו - מאסר שנה.

14. המועצה תקבע לעצמה את דרכי עבודתה ונהליה, ככל שאלה לא נקבעו בהוראות לפי חוק זה.

15. לשם מילוי תפקידיה רשאית המועצה להקים ועדות משנה ולהאציל להן מסמכויותיה; לוועדות משנה כאמור רשאי יושב ראש המועצה לצרף מומחים, לרבות מקרב עובדי המדינה שישתתפו בדיוני ועדת המשנה כמשקיפים.

16. (א) חבר המועצה, למעט יושב ראש המועצה, לא יקבל שכר בעד שירותיו במילוי תפקידו במועצה, אך יהיה זכאי לכיסוי הוצאות סבירות שהוציא בקשר למילוי תפקידו, על פי כללים שקבעו השר ושר האוצר.

(ב) יושב ראש המועצה יהיה זכאי לקבל שכר שקבעו השר ושר האוצר.

17. (א) האקדמיה תעניק למועצה את השירותים הנדרשים לצורך פעילותה, ואולם בכל הנוגע לפעילות המועצה, יפעלו אותם עובדי אקדמיה הנותנים שירותים למועצה, לפי הוראות יושב ראש המועצה ובפיקוחו.

(ב) האקדמיה תגיש, בכל שנה, במסגרת הצעת התקציב שלה הצעה לתקציב המועצה, בהסכמת יושב ראש המועצה; תקציב המועצה יאושר במסגרת תקציב האקדמיה.

18. אין בחוק זה כדי לפגוע בהוראת סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה.

19. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה ובאישור הועדה לעניני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

20. הוראות חוק זה לא יחולו על מחקר ופיתוח במערכת הביטחון.

21. תחילתו של חוק זה בתום שנה מיום פרסומו.

אריאל שרון
שר המדע התרבות והספורט

אריאל שרון
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

משה קצב
נשיא המדינה